

ВИМОГИ ДО РІВНЯ ОСВІТИ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ

Васильєв С. В.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Забезпечення охорони здоров'я населення потребує належної організації фармацевтичної справи. Результати діяльності фармацевтичної організації багато в чому залежать від кваліфікації і освітнього рівня персоналу. В різні історичні періоди до фармацевтичних працівників висувалися відповідні вимоги, пов'язані зі здобуттям фармацевтичної освіти. Вимоги до освітнього рівня персоналу аптеки існували і в ХІХ ст. Тому вивчення історичного досвіду освітніх вимог до фармацевтичного працівника може бути корисним для сучасних менеджерів у сфері фармації.

Нормативно-правову основу діяльності аптек в українських землях Російської імперії у другій половині ХІХ ст. складали Лікарський статут Зводу законів Російської імперії (далі – Лікарський статут) та циркуляри Медичного департаменту МВС Російської імперії. Відповідно до ст. 458 Лікарського статуту встановлювалися три звання фармацевтичних працівників: аптекарський помічник, провізор та магістр фармації (аптекарь).

Згідно зі ст. 482-486 Лікарського статуту для складання іспиту на звання аптечного помічника особа повинна була від трьох до п'яти років проходити навчання в якості аптечного учня у вільній або казенній аптеці. Для того, щоб стати аптекарським учнем особа повинна була мати три класи гімназійної освіти. Відповідно до п. 93 Циркуляру МВС Російської імперії від 18 вересня 1858 р. № 2345 прийом в аптечні учні обумовлювався укладенням угоди між управляючим аптекою та аптечним учнем або його батьками. Управляючим аптекою надавалася повна свобода відносно умов договорів щодо прийому особи до складу аптекарських учнів. Як передбачалося ст. 485 Лікарського статуту, для допуску до випробування на звання аптекарського помічника аптекарський учень повинен був надати свідоцтво від навчального закладу, з яким його було прийнято до аптеки, та свідоцтво про перебування аптекарським учнем у строк не менше трьох і не більше п'яти років, підписане управляючим аптекою та засвідчене місцевим медичним департаментом.

У свою чергу, аптекарський помічник, який виявив бажання екзаменуватися на ступінь провізора, зобов'язаний був надати свідоцтво про те, що він прослужив у казенній або вільній аптеці три роки, а також свідоцтво про оволодіння у лікарсько-навчальному закладі повним курсом фармацевтичних наук. Аптекарьські помічники вступали до лікарсько-навчальних закладів без іспитів на підставі надання свідоцтва про добру поведінку і наполегливість під час роботи в аптеці. Такі свідоцтва підписувалися аптекарем та місцевим керівництвом медичного департаменту МВС Російської імперії. Звання провізора було наступним для фармацевтичного працівника у його кар'єрному зростанні. Відповідно до ст. 491 Лікарського статуту до предметів, які були включені до екзамену для отримання звання провізора, входили мінералогія, ботаніка, зоологія, хімія, фізика та фармакологія. Водночас, для отримання звання магістра фармації працівник згідно зі ст. 496 Лікарського статуту повинен був виконати хімічне та судово-хімічне дослідження, а також під наглядом екзаменатора розв'язати хіміко-фармацевтичне та природничо-історичне питання.

Таким чином, законодавство Російської імперії другої половини ХІХ ст. встановлювало освітні вимоги до персоналу аптеки. Також норми права регламентували порядок просування фармацевтичних працівників кар'єрними східцями та проведення необхідних випробувань для отримання кандидатами наступного кваліфікаційного рівня.